

hem in het Grieksch onderwezen te worden, doet dat wel anders verstaan: hij was een fijn docent, die z'n jonge hoorders wist te boeien, die ze verstond en door hen verstaan werd. Hij had niets abnormaals, dat hem de menschen deed ontwijken, hij ging alleen zijn eigen gang door het leven, stil maar waardig, teruggetrokken maar rustig.

Van zijn arbeid weten wij, door enkele uitgaven iets meer, maar op dat woordje iets moet dan als nadruk vallen.

't Is zeer merkwaardig, dat allen, die over Leopolds poëzie geschreven hebben, hetzelfde daarvan zeggen: ze is uiterst moeilijk te karakteriseren, niet te omschrijven. Kunst ongetwijfeld van de uiterste verfijning, taalmuziek van zeldzame zuiverheid, maar zonder plastische omlining, is toch haar aard niet te ontleden of zekere richting er uit op te maken. Ze behoort tot geen enkele periode van onze latere literatuur, wijl in zijn eenigen bundel „Verzen" van 1912 gedichten uit alle vorige stadia van zijn leven voorkomen, ze heeft ook geen bepaalde kleur of richting: ze is slechts „harmonieuze mijmerij". Maar — 't is Herman Robbers die dit zegt — „hoewel als door een lichten mist omhuld, staat de teedere ontastbaarheid zijner dichtelijke beelden en figuren wonder-zuiver omhoog. Meerendeels aandoend met schoonen weemoed — melancholie der verijnde geesten — klinkt niettemin iedere menscheijkheid uit Leopolds dichtwerk op, niet het minst de trotsche vreugde over gewonnen wederliefde, over eigen vlucht van ziel, over diep en heerlijk dichterbewustzijn". „Geen beeld", zegt Karel van de Woesteyne, „staat hem vast-onzijdig, met scherpe contouren en duidelijke bijzonderheden voor oogen. De dingen zijn hem geen aanleiding tot begripen en overwegen, laat staan tot verklaren en betoogen, zij wekken in hem een muziek, die... niet volgt dan de verschuivende schakeering der ontroering".

Als er een karaktertrek van Leopolds poëzie gegeven worden moet, dan is het deze, dat ze is van sterk persoonlijk stempel, en dat niet in den zin van hyper-individualistisch, maar van voortdurende gelijkheid. Er is „geen sprake", aldus citeer ik nog eens Karel van de Woesteyne, „van evolutie, van geleidelijke ontwikkeling" maar, ofschoon sommige gedichten reeds twintig jaar oud waren toen ze voor 't eerst werden gedrukt, „als eerste hoedanigheid viel op de groote eenheid van toon en klank, die heel den bundel doordringt". Leopolds poëzie, niet te ontleden, naar we zagen, niet te omschrijven, is dan toch wel in zoverre te karakteriseren, dat ze uiting is van wat er leeft in z'n kunstenaarsziel, uiting „zacht als gefluister", maar echte, volle, zuivere kunst.

„Citeeren is door den aard van dit werk haast onmogelijk" schreef Herman Robbers, en dat is zeker waar.

Maar met een enkele proeve wil ik toch trachten iets te doen zien van het rag-fijne, zilverige van z'n taal, het muzikale van z'n dichtelijk droomen. Men leze eens dit dichtje, dat tot titel draagt: „Laat de luiken gesloten zijn".

Laat de luiken gesloten zijn
wiege, wiegele weine
en de stille onverboden zijn
wiege, wiegele wee.

Wen het kindje gedooien wil
moe en tevreeën,
dat de blinkende oogen stil
toe zijn gegleeën,

dan zal komen de droomenvrouw
zacht over den grond,
zij, de vrome, die schromen zou
zoo zij wakenden vond.

En zij zal in den langen nacht
aan het hoofd zich vlijen
met der droomen wufts vlinderpracht
het kindje verlijen.

Het verhaal zal zij weer beginnen
het angstig mooie,
en zij zal zich duizend keer bezinnen
en het niet voltooien.

Laat de luiken gesloten zijn
wiege wiegele weine
en de stille onverboden zijn
wiege wiegele wee.

Zoo ééne proeve doet toch iets zien van de sfeer dezer kunst, die immers door Boutens „bijna zwijgen" werd genoemd, omdat ze zoo teer is en zacht. Wie van deze gedichten meer genieten wil, leze ook „Hoe Duizendvoudig lief en zacht...", „Dat wilde ik u gegeven weten...", „In de stilte, waarin wij zijn..." e.d.

Leopold dichtte ook een klein versje: O, als ik dood zal zijn.....

Acht simpel-zachte regeltjes zijn het maar:

„O, als ik dood zal, dood zal zijn
kom dan en fluister, fluister iets liefs,
mijn bleke oogen zal ik opslaan
en ik zal niet verwonderd zijn."

En ik zal niet verwonderd zijn,
in deze liefde zal de dood
alleen een slapen, slapen gerust,
een wachten op U, een wachten zijn."

Dat dichtje komt ons onwillekeurig voor den geest, nu hij dood is, de groote, stille dichter, en het zegt ons, dat deze fijne poëzie ver af staat van het christelijk gelooven, dat er wel een drang in leeft naar zielsvervulling, maar die toch niet gezocht wordt, daar waar ze alleen te vinden is. De man, die studien schreef over „Stoische wijsheid", kende de Stoische berusting, de gelatenheid der aanvaarding, kende ook de behoefte aan vrede en rust, (zoals b.v. blijkt uit het vers... „De nacht van zelfvernederen...") maar z'n zoeken was niet een vinden in geloof en verzekerdheid — en daarom stond hij in zijn berusting ver af van die van den christen.

Een groot dichter is met hem heengegaan, een der grootsten ongetwijfeld van het jongere geslacht dat de nieuwe beweging in onze letterkunde inzette, een man, fijn van geest, diep van gevoel, rijk aan inzicht, een, wiens werk een moment van glorie-hoogte is in onze nieuwere poëzie, een kunstenaar, die terecht als een meester is vereerd, maar die, ofschoon vreemdelling onder de menschen, toch in het menscheijke zijn troost zocht — en niet vond.

C. T.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

De Synode van de Belgische Zendingkerk zal zoo de Heere wil samenkomen te Luik van Maandag 6 tot Woensdag 8 Juli in het kerkgebouw 6 rue Lambert-le-Bègue. In de godsdienstoefening gehouden ter opening van de Synode zal de pastor loci, Is Emile Hovois voorgaan. In een circulaire van zeer korten inhoud staan de volgende woorden: „Onze vergadering zal zich geplaatst zien tegenover een toestand die wijst op ernstige zedelijke en godsdienstige lacunes (gapingen). Het gaat er om middelen te zoeken om het geestelijk leven bij de leden onzer kerk te ontwikkelen en om met meer kracht onze zendingsactie weer op te nemen." Beluisteren wij hier een onderdrakte klacht als waarvan ik verleden week schreef, te weten, dat een kerk waarvan noodig eerst onder de leden zelf moet worden geëvangeliëerd, onmogelijk kracht kan uitgaan ter evangelisatie. De Belgische Zendingkerk heeft een grootsche roeping. In het verleden heeft zij een grootsch werk gewrocht. Haar taak is het Evangelie van Christus te brengen aan een volk in geestelijk opzicht bijzonder arm. Indien het nu echter in haar midden zoo ver is gekomen, dat onder haar eigen leden weer moet worden geëvangeliëerd en het werk der „innerer mission" moet worden gedreven, dan zal zij de kracht niet hebben om Zendingkerk te zijn en te blijven. Verleden jaar was ik drie dagen op haar Synode te Jumièges. Toen vernam ik reeds stemmen die ongerustheid verrieden. Men was niet erg optimistisch gestemd en ik meende ook reden daartoe te merken.

Is er oorzaak? Wij zullen moeten onderzoeken! Als wij de breuke zien dan zullen wij moeten waarschuwen. Daartoe verplicht ons ook de correspondentie. Het is jammer, dat de beide deputaten aangewezen om onze kerken op de Synode te Luik te vertegenwoordigen, verhinderd zijn door een andere vergadering naar Luik te reizen. Echter wij zullen toch vertegenwoordigd zijn en wel door iemand die deze kerk meer van nabij kent. Op de Synode te Luik zal een aangelegenheid ter sprake komen die onze verhouding tot haar raakt. 't Kan nu ook, dat men zich te Luik vrijer uit zal spreken als er eens geen afgevaardigde van ons was. De toestand van de Zendingkerk begint ook ons zorg te baren, ja deed dit reeds eenige jaren. 't Is misschien wel een gunstig teken, dat in den boezem dier kerk zelf gevoeld wordt, dat er geen vooruitgang is en dat betekent achteruitgang. Tot de Wet en de Getuigenis. Zoo alleen kunnen wij en zij hopen op een blijde dageraad!

Het Comité om de conferenties voor te bereiden, die gedurende den loop van Augustus in Zweden zullen worden gehouden, is in volle actie. Van 6 tot 8 Augustus zal, zoo de Heere wil, vergaderen in Stockholm de Conferentie van den wereldbond der kerken; van 9—18 Augustus het Internationaal Comité van de Conferentie voor Leven en Werk en daarna van 19—30 Augustus de Universele Christelijke Conferentie voor Leven en Werk. Deze laatste vergadering zal haar zittingen houden in de Academie voor Toonkunst.

De vergadering zal bij welzijn op Woensdag 19 Augustus geopend worden 'smorgens om 11 uur met een godsdienstoefening in de Storkyrkan. Dit kerkgebouw zal benevens het bovengenoemd Academie-gebouw en de Blasieholms- en Engelbrektskyrkan gedurende de Conferentie gebruikt worden voor bijzondere lezingen en vergaderingen. Na deze openingssamenkomsten zullen de honderden afgevaardigden uit alle deelen der wereld en uit schier alle kerken, met uitzondering van de Roomsche kerk, ontvangen worden in het koninklijk paleis, dat in de nabijheid van het eerstgenoemde kerkgebouw is gelegen. Daar zal tegen ongeveer kwart over twaalf de Algemeene Christelijke Conferentie over Leven en Werk geopend worden in de „Rikssalen" door Zijne Majesteit den Koning, waarna de Koning en de Koningin de leden der Conferentie zullen ontvangen.

De afgevaardigden van Zweden zullen in groot tenue verschijnen hier en bij enkele andere gelegenheden gedurende deze Conferentie. De andere leden kunnen de gewoonten volgen een ieder van zijn eigen land.

Verschillende landen hebben reeds op mitroodiging van het ministerie van buitenlandse zaken allerlei faciliteiten toegestaan voor de afgevaardigden wat de visa betreft. Zweden zelf heeft 't voorbeeld daartoe gegeven.

Den afgevaardigden zullen tegemoetreizen afgezonden van het Zweedsch Comité ter vergemakkelijking van de reis. Reeds zouden zij den officiëelen afgevaardigden labels toe in bepaalde kleuren voor hun bagage en om zichtbaar te dragen, opdat de beamten hen zullen onderkennen. Beamten met bunden dragende dezelfde kleuren zullen in de havensteden van Zweden zijn waardoor de afgevaardigden van alle deelen der wereld zullen binnenkomen. Dan kan men elkaar onmiddellijk vinden. Van die havens zal dan direct bericht worden gezonden naar Stockholm, wie de gedelegeerden zijn en wanneer zij komen. Alles lijkt mij bijzonder praktisch geregeld te zijn. Bij lange na kunnen met alle onkosten door het Comité worden gedragen. De afgevaardigden of ook vele kerken zullen een groot deel der reis- en verblijfskosten uit eigen zak moeten betalen.

De circulaire, die aan de afgevaardigden werd verzonden, eindigt aldus:

„De beste voorbereiding is, dat men bidde en werke, dat de Geest Gods heerschappij moge voeren over onze gedachten, woorden en ons pogen."

Heere, toon ons den weg en maak ons gewillig dien te gaan!"

Reeds werd aan de onderscheiden afgevaardigden een serie van elf kleine geschriftjes gezonden, rapporten. Een noot op de keerzijde van den omslag deed o.a. mededeelen:

„Het terrein dat door de Conferentie zal worden bestreken was al grondig bestudeerd door de Commissies, die de rapporten voorbereidden voor de Birmingham Conferentie van 5—12 April 1924."

De leden van de Britsche Commissie stemmen over 't geheel genomen in met den inhoud dezer rapporten, hoewel ze niet alles voor hun rekening nemen wat is behelzen. En zij waren van oordeel, dat zij geen beter dienst konden bewijzen aan de wereldconferentie en life and work dan door van hun zijde de verkorte inhoud van deze rapporten aan te bieden."

Ik geef dan hiermede de hoofden aan der bedoelde rapporten:

1. Het wezen Gods en Zijn doel met Zijn volk.
2. Opvoeding.
3. Huisgezin.
4. De verhouding tusschen de sexen.
5. Ontspanning. Hoe men zijn vrijen tijd gebruikt.
6. De beschouwing en behandeling van de misdaad.
7. De internationale betrekkingen.
8. Christendom en oorlog.
9. Industrie en bezit.
10. Politiek en burgerschap.
11. De roeping der kerk tegenover de maatschappij.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Subjectivisme.

Dat over de vragen van het geestelijk leven en de „kenmerken" van zijn zuiverheid onder wie zich „gereformeed" noemen, groot verschil bestaat, blijkt haast iedereen dag, tot in de politieke speeches toe. Den laatsten tijd komt deze aangelegenheid weer ter sprake, niet van de zijde van hen, die het leven en denken van een ander op de markt van het publieke leraar brengen (wat onkiesch zou zijn), maar van den kant van de dragers van die geestelijke „bevindingen" zelf. Zoo schreef „De Bazuin" dezer dagen:

Van ds H. O. Roscam Abbing, Ned. Herv. pred. te Arnhem, is een geschrift verschenen over „het kerkelijk vraagstuk in Nederland". De schrijver zet daarin zijn standpunt uiteen; merkwaardig is daarbij de manier, waarop hij voor zijn beschouwingen gebiedt. De Kunst van Arnhem schrijft erover in de „Gold. Kerkb.":

Wanneer iemand doet zooals de schrijver van deze artikelen en begint te zeggen dat hij spreekt en schrijft op last des Allerhoogsten en dan verder mededeelt hoe hij een bijzondere openbaring van God ontvangen heeft door de verschijning in een witte wolk (blz. 26 v.v.) dan treedt hij dus op met de pretentie van een profet. Dan stelt hij zich op één lijn met Jesaja, Jeremia, Daniël e.a. En dan één van tweeën. Ge erkent hem als een profet des Heeren en dan zwijgt alle critiek. Dan moogt ge slechts hooren naar het Woord des Heeren dat uit zijn mond van Godswege komt. Dat Woord hebt ge dan slechts te aanvaarden en te gehoorzamen.

Of ge erkent zijn profetische roeping niet en wep u af van wat op zulk een wijze den volke wordt verkondigd.

Naar onze belijdenis is de H. Schrift voltooid. Er komen geen openbaringen meer bij.

Het optreden van dezen schrijver is geoordeeld door Openb. 22 18.

Hij spreekt zichzelf tegen door eenzijdig op te komen voor Gods Woord en anderzijds het zijne af aan toe te voegen.

Tot zoover De Kunst. Behalve Frederik van Eeden en verwante geesten en behalve vele mysticiëten uit andere religieuze en kerkelijke groepen komt nu ook al van deze zijde een beroep op dergelijke bijzondere openbaringen. Waarmee natuurlijk geen enkele kwestie opgelost of zelfs maar de oplossing naderbij gebracht wordt; slechts het omgekeerde wordt bereikt.

Soortgelijke ervaring schijnt ook de predikant te hebben, die dezer dagen van een Hervormden kandel op een geweldige wijze de gezangenkwestie bespreekt. Ik laat, omdat het hier geen zelfgeschreven brochure betreft, den naam van den persoon en de plaats en zelfs van het blad, waaruit ik citeer, weg. Maar feit is, dat dit alles heeft gestaan in een courant.

De X. had in een morgengodsdienstoefening, terwij hij den Gezangbundel in de hand nam, uitgeroepen: „Dat boek hoort in de sociëteit thuis!" En vervolgde:

gens had Jezus nee. Daar is Troostlied. denis van af als leug. leven en st. heid is, d. zaligt. Maar verslagen h. in 'twilde. in 'taangoz. Er zijn e. overtuigen. der resultaat. een philipp. Vanwaar. zijner huisk. oorzaak h. waakte, do. visioen g. Gezangen.

Men kan e. planten nóg. logie van de. voor den dag. koningin der. net als konin. wel eens een. bekeken, om. kan knikken. en wij niets. knikken en h. knikken van. toch vaak org. zijn in den. om dergelijke e.

Het weekbla. een trouwe w. kring der Cor. wordt. Er zijn veel predikant. een over de G. ds Lingbeek, collega's. Hij punt uiteenzet. kring niet alti. Zoo was het. in de „Vragen. van de G. allen verzekerd.

hoe is het. hun Doopsb.

Men ziet: feit. En toch naar. De Lingbeek. antwoordt:

Zooals ge. water van de. weder te har. Gescheidenen. strijd zijn me. chismus, die. lijk waterbad. daarop ten a. van Jezus C. het Doopswat. Geheel Room.

Hier is een e. Ten eerste. Ten tweede, minste nóg n. draagt toch al. En hoe sterf. de Lingbeek al.

De zaak is. ook Gereform. kinderloop b. Men hield di. feitelijk op e. misbruikelijk. geloovigheid. mede. Als m. feitelijk op de. was. Men la. preken en ar. kinderloop v. bestreden. Zo. Hervormde o. meenden nog. eind den Wet.

't Was dus. bij de herlevi. de 19de eeuw. het tapijt zou. aangewend o. hebben Dr K. en anderen al. erkennen wij, andere leerin. leid, etc.) op. den indruk he. geboren hadde. eerlijkheid om. der Reformati. zijn geweest. ter heeft Dr K. voor een rui. reformeerd. in de plaats g. van Gescheide. voor hen de v. daende we. ren dogene. mochten b.

't Zie het P.

²) Karel van de Woesteyne „De Dichter J. H. Leopold zestig jaar" (gd).

³) H. Robbers, De Nederlandsche literatuur na '80, p. 80.

⁴) Zie Letterk. Bijblad als voren.